

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 20 oktober 2005

Mål nr

B 2159-05

KLAGANDE

MC

Ombud och offentlig försvarare: Advokat HÖ

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Grov misshandel m.m.

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts dom den 28 april 2005 i mål B 2077-05

_____

DOMSLUT

Högsta domstolen ändrar hovrättens dom på det sättet att påföljden bestäms till villkorlig dom med samhällstjänst etthundratjugo (120) timmar. Om fängelse i stället hade valts som påföljd, skulle fängelse fyra månader ha dömts ut.

För försvaret av MC i Högsta domstolen tillerkänns HÖ ersättning av allmänna medel med trettontusentrehundra femton (13.315) kr, varav 3.419 kr för arbete, 8.094 kr för tidspillan och 1.802 kr för utlägg. Denna kostnad skall stanna på staten. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 2.663 kr.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Sedan MC överklagat hovrättens dom har Högsta domstolen meddelat prövningstillstånd i påföljdsfrågan men inte funnit anledning att meddela prövningstillstånd beträffande målet i övrigt, i följd varav hovrättens dom i den delen står fast.

MC har härefter yrkat att Högsta domstolen dömer honom till en lindrigare påföljd än den hovrätten bestämt.

Riksåklagaren har bestritt ändring.

DOMSKÄL

Genom hovrättens dom är avgjort att MC har gjort sig skyldig till grov misshandel enligt 3 kap. 6 § brottsbalken och stöld enligt 8 kap. 1 § brottsbalken på det sätt som har angivits i gärningsbeskrivningarna. Frågan i Högsta domstolen är vilken påföljd MC skall ådömas för brotten.

MC var 17 år gammal när han begick brotten. Enligt 30 kap. 5 § första stycket brottsbalken får rätten döma till fängelse för brott som någon har begått innan han fyllt 18 år endast om det finns synnerliga skäl. Största möjliga restriktivitet skall alltså iakttas med att döma till fängelse. Vad som kan medföra att fängelse måste väljas är enligt motiven att den begångna gärningen har ett högt straffvärde (se prop. 1987/88:120 s. 103; NJA II 1988 s. 199). Även brottets art kan i undantagsfall ha betydelse (NJA 1996 s. 757 och 2001 s. 913, båda angående mened). Vidare har Högsta domstolen uttalat att tidigare brottslighet kan vara en faktor som talar för fängelse (NJA 2001 s. 225).

Som tingsrätten har framhållit utgör det försvårande omständigheter vid misshandeln att den var oprovocerad och inte alltför kortvarig, att misshandeln bestod av ett flertal sparkar mot huvud och kropp mot en liggande person som var helt ur stånd att värja sig samt att misshandeln utfördes av två personer samtidigt. Domstolarna har också bedömt gärningen som grov misshandel. Straffskalan för grov misshandel är fängelse lägst ett och högst tio år. Den hänsynslöshet och råhet som karakteriserar gärningen har beaktats tillräckligt genom brottsrubriceringen. Straffvärdet för gärningen, om den hade begåtts av en vuxen person, skulle ha legat vid straffskalans nedre gräns.

Även om misshandelsbrottet måste bedömas som allvarligt, är straffvärdet inte så högt att det utgör synnerliga skäl för fängelse. Att MC dessutom har gjort sig skyldig till stöld medför inte att sådana synnerliga skäl skall anses föreligga. Inte heller misshandelsbrottets art utgör tillräckligt starka skäl för att bestämma påföljden till fängelse. MC har inte tidigare dömts för brott. Det föreligger alltså inga sådana omständigheter som kan utgöra synnerliga skäl att döma till fängelse och någon annan påföljd måste väljas.

Eftersom fängelse inte kommer i fråga, kan enligt 31 kap. 1 a § brottsbalken påföljden inte bestämmas till slutet ungdomsvård.

I ett yttrande till tingsrätten förordade socialtjänsten i Falu kommun att MC skulle överlämnas till vård inom socialtjänsten enligt en uppgjord vårdplan. Vid huvudförhandlingen i Högsta domstolen har emellertid framkommit att MCs förhållanden nu har ändrats så att vårdbehovet inte längre kan anses föreligga.

Enligt ett yttrande till Högsta domstolen från kriminalvården bedöms något missbruk eller övervakarbehov inte föreligga. Det finns därmed inte förutsättningar för att döma till skyddstillsyn.

Den påföljd som då kan komma i fråga är villkorlig dom. Med tanke på att MC tidigare är ostraffad och att villkorlig dom kan förenas med samhällstjänst får den påföljden anses vara en tillräcklig reaktion på den i och för sig allvarliga brottslighet som MC har gjort sig skyldig till. Om han hade dömts till fängelse, skulle straffets längd – med beaktande av bestämmelserna i 29 kap. 3 § första stycket 3 och 7 § första stycket

brottsbalken – ha bestämts till fyra månader. Samhällstjänsten bör då pågå under 120 timmar.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Regner, Blomstrand
(referent), Pripp och Calissendorff
Föredragande revisionssekreterare: Lindholm